

УДК 336:338

DOI: 10.15587/2312-83722018.129864

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕМІСІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК ФАКТОР АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Коваленко М. М., Зюзь Д. В., Накісько О. В., Руденко С. В., Рижикова Н. І.

Об'єктом дослідження є банківська система, спрямована на підтримку інвестиційних процесів національної економіки України. Перспективним постає проведення дослідження щодо розробки пропозицій скорішого реформування банківської системи. Ця система повинна забезпечити національну економіку необхідним обсягом внутрішніх інвестицій, спрямованими на стимулювання розвитку високотехнологічних галузей та значне збільшення випуску продукції з високою доданою вартістю, здійснення розвитку імпортозамінних виробництв, підвищення зайнятості населення тощо.

В ході дослідження використовувався міждисциплінарний підхід до вивчення зовнішніх факторів впливу та інститутів здійснення емісійної політики з боку банківської системи на засадах організації змішаного типу економічної системи, спрямованих на:

- стимулювання розвитку реального сектора економіки;
- підвищення якості цільового використання кредитних коштів;
- оптимізацію міжбюджетних відносин;
- зміцнення фінансової спроможності підприємств;
- перехід роботи банківської системи до інноваційних форм функціонування;
- залагодження зовнішніх та внутрішніх викликів;
- активізацію інвестиційних процесів на підприємствах національної економіки України.

Запропоновані заходи щодо вдосконалення емісійної політики з боку Національного банку (рефінансування) та комерційних банків (кредитування), орієнтовані на цільове фінансування інвестицій в реальний сектор національної економіки. Має відбутися кардинальна зміна інституційної ролі банківської системи України. Гроші, емітовані банківською системою, під пильним керівництвом держави мають спрямовуватися на реалізацію інвестиційних проєктів народного господарства, де вони матеріалізуються і підкріплюються новоствореною виробленою продукцією. Завдяки цьому забезпечується широка підтримка власного сучасного виробництва, що спрямована на виробництво продукції з високою доданою вартістю та має забезпечити населення гідними робочими місцями та заробітною платою. Все це надасть можливість підвищити суверенність держави, максимально мобілізують наявний ресурсний потенціал економіки, сприятиме скорішому переходу на новий техніко-економічний уклад, заснований на інноваційно-інвестиційному суспільному відтворенні.

Ключові слова: банківська система, емісія грошей, внутрішній кредит, інвестиційний процес, національна економіка, соціально-економічний розвиток, публічне управління.

1. Вступ

Банківська система України за останні десятиріччя відокремилася в особливий контур суспільного відтворення, все більше стає бізнесом для обраних. Практично, не вимагаючи капіталомістких вкладень, технологічного використання чи перероблення ресурсів у виробничій сфері, банківська сфера все більше стає віртуальним підприємництвом, послаблюється інтерес до факторів реального процесу відтворення та необхідного інституційного забезпечення. Все більше доходи тут утворюються від надання послуг, заснованих на лихварстві та спекуляціях. Українське банківське підприємництво, останнім часом, набуває форму монополій, взаємопов'язаних з наднаціональним капіталом та державною владою. Захопленість монетарними підходами регулювання української економіки призвела до втрати інвестиційної спроможності з боку держави та українського підприємництва, трансформації національної економіки до колоніального типу галузевої структури господарства.

Таким чином, актуальним постає проведення дослідження щодо розробки пропозицій скорішого реформування банківської системи, котра змогла б забезпечити національну економіку необхідним обсягом внутрішніх інвестицій, спрямованими на:

- стимулювання розвитку високотехнологічних галузей та значне збільшення випуску продукції з високою доданою вартістю;
- здійснення розвитку імпортозамінних виробництв;
- підвищення зайнятості населення тощо.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Об'єктом дослідження є банківська система, спрямована на підтримку інвестиційних процесів національної економіки України.

В економічній літературі досить часто можна зустріти таке поняття, як «банківська система». Існує багато визначень сутності банківської системи, загальний зміст яких полягає в тому, що банківська система – це сукупність банків, інституцій у їх взаємозв'язку, яка поєднується і функціонує внаслідок діяльності держави та суспільства. Банківська система України складається з Національного банку України (НБУ) та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень:

- Закону «Про банки і банківську діяльність»;
- Закону «Про Національний банк України»;
- Закону «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та інших законів України.

У сучасній економіці основним стрижнем фінансової системи є банківська система. Саме вона здійснює емісію грошей (готівкову та безготівкову), концентрує та спрямовує приватні заощадження, мобілізує державні фінанси за певними напрямками розвитку національної економіки, розподіляє інвестиції серед підприємств, приймає участь в оптимізації збалансованості споживання домогосподарств та видатків підприємств у часовому вимірі, дозволяє останнім розподіляти між собою ризики тощо. У той же час, одним з маловивчених питань у сфері організації діяльності банківської системи є підвищення інвестиційного потенціалу банківської системи, спрямованого на модернізацію національної економіки.

3. Мета та задачі дослідження

Метою дослідження є обґрунтування та розробка методичних засад організації емісійної діяльності банківської системи України, здатної забезпечити ефективне функціонування внутрішнього кредиту як фактора прискорення інвестиційних процесів національної економіки.

Для досягнення поставленої мети дослідження визначено такі наукові завдання:

1. Надати характеристику та провести аналіз існуючих підходів організації грошового забезпечення внутрішніх інвестицій національної економіки.
2. Визначити напрямки вдосконалення емісійної політики банківської системи, як чинника активізації інвестиційних процесів в Україні.

4. Дослідження існуючих рішень проблеми

Для забезпечення необхідного рівня внутрішніх інвестицій національної економіки велике значення відіграє саме банківська система, що реалізує свої можливості відносно суверенного права емісії грошей шляхом організації внутрішнього (національного) кредиту. У цьому процесі приймає участь як НБУ (рефінансування комерційних банків), так і комерційні банки (пряме кредитування суб'єктів господарювання).

На офіційному сайті НБУ зазначається, що процедура емісії грошей суворо регламентована і здійснюється центральним банком через валютний, фондовий та кредитний канали та забезпечується отриманням НБУ еквівалентного обсягу іноземної валюти або ліквідних фінансових інструментів. У разі необхідності через ці ж канали відбувається й вилучення грошей з обігу [1].

Але за функціональними ознаками самих грошей, грошова емісія, у своїй більшості, має покриватися не еквівалентним обсягом іноземної валюти або ліквідними фінансовими інструментами, а у першу чергу новоствореною продукцією. Досягти цього можна за рахунок використання особливого кредитного каналу – рефінансування спеціалізованих державних банків. Такі кредити можуть бути і безпроцентними та орієнтовані на цільове фінансування реального сектора економіки. Останнє, докорінно відрізняється від практики НБУ, адже політика даного органу постійно рухається в руслі високих процентних ставок за активними і пасивними операціями, так, станом на 13.02.2018 р. відповідна ставка становила 18 % [2]. Це не дозволяє створювати нові та підтримувати діючі виробничі потужності, адже вона більша ніж норма прибутковості багатьох типових виробничих підприємств.

Останнім часом, справедливо зауважується, що нині центральні банки, регулюючи інфляцію процентною ставкою, при її збільшенні породжують високий рівень безробіття та зниження купівельної спроможності заробітних плат. Відповідно, така грошово-кредитна політика не забезпечує соціальної справедливості [3].

Згідно кейнсіанського підходу, уповільнення приросту грошової маси веде до того, що виробляється менший обсяг товарів і послуг та створюється менша кількість робочих місць. Економічна система, на думку представників кейнсіанського підходу, повинна виробляти якомога більший обсяг продукції й забезпечувати максимально можливу зайнятість, наскільки це сумісно з помірними темпами інфляції [4]. Процентна ставка не пристосовується автоматично до рівня, що найбільш відповідає суспільній користі, а постійно прагне піднятися дуже високо, і «мудрий» уряд має дбати про те, щоб знизити її, враховуючи закони, звичаї та навіть моральні цінності суспільства [5]. Справжнім злом для суспільства становиться попрання духовних законів під час ведення господарської діяльності. У першу чергу це стосується

нашого гріхопадіння відносно узаконювання та сприяння розповсюдженню лихварського процента та дармоїдства, що ідейно підкріплюється звичайним ідолопоклонством і гроші при цьому виконують роль ідола [6].

Представники монетаристського підходу стверджують, якщо зростання пропозиції грошей буде обмежене величиною, яка відповідає величині зростання реального ВВП, то інфляція може бути фактично усунута. Тобто пропозиція грошей має збільшуватися у відповідності до величини зростання реального ВВП [4].

Однак обсяг грошей обмежується лише можливостями економіки. Гроші є інструментом, що приводить в дію економічну діяльність для виробництва товарів і послуг. Це і є, так звана, стимулююча функція грошей, за якої, гроші стають спонуканням до прояву намірів щодо виробництва та споживання. Реалізація цієї функції дає можливість державі бути економічно суверенною та забезпечити мобілізацію усіх наявних у неї факторів виробництва заради її довгострокового соціально-економічного розвитку. Таким чином, гроші стають не просто сполучною ланкою в економіці, навпаки, вони відіграють величезну роль, приводячи в рух виробництво і споживання. Саме на такому розумінні Кількісної теорії грошей в умовах забезпечення ефективного попиту наполягає кейнсіанство: «Поки є неповна зайнятість факторів виробництва, ступінь їх використання буде змінюватися в тій же пропорції, що і кількість грошей; якщо ж досягнута повна їх зайнятість, то ціни будуть змінюватися в тій же пропорції, що і кількість грошей» [5].

Досвід країн, що досягали стрімкого соціально-економічного розвитку, свідчить про необхідність комплексного підходу до формування грошової пропозиції з опорою на внутрішні джерела грошової емісії та її прив'язкою до реалізації державних цільових програм. Ці програми спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку суспільства. Першочерговим із таких джерел грошової емісії є інструмент рефінансування банківських установ. Але за умови, що така емісія замикається виключно на кредитуванні реального сектора економіки та інвестиціях в пріоритетні напрямки її розвитку. Цього можна досягти виключно за умови трансформації діючої банківської системи України.

Дослідження дій центральних банків країн з ринковою економікою, що розвиваються, свідчать про відсутність їхнього системного впливу на розвиток економіки [7, 8]. Вони зосереджені на короткотермінових проблемах цінової стабільності, обмінного курсу, розміру процентних ставок та не враховують макроекономічні проблеми національної економіки, пов'язані із втратою виробничого потенціалу реального сектора економіки та негативними структурними «перекосами» економіки. При цьому непомірно великою стає вартість кредитів, що призводить до знекровлення виробництва, зростання собівартості продукції, а відповідно і цін.

Банківська система має стати ключовою складовою інноваційно-інвестиційної моделі суспільного відтворення. Як кредитор, серед інноваційних проектів банк самостійно обирає найбільш привабливі як з економічної, так і з соціальної точок зору об'єкти інвестування; одночасно виступає контролюючим органом і координатором проектів, проводить моніторинг ефективності та цільового використання коштів. Проведені дослідження свідчать, що інвестиційна діяльність банків повинна узгоджуватися із завданнями структурної перебудови національної економіки, пріоритетними напрямками інноваційної діяльності, визначених законодавством [9, 10].

Перешкодою залучення можливостей банківської системи щодо організації емісійної діяльності, здатної забезпечити необхідний рівень інвестиційних процесів в

Україні, є неузгодженість грошово-кредитної і бюджетної політики, що ґрунтується на суперечливій позиції НБУ щодо його незалежності від виконавчої та законодавчої влади [11–13]. Суспільство має бути впевненим, що Національний банк проводить саме ту політику, котра максимально відповідає його інтересам, сприяє соціально-економічному зростанню країни. Одним із засобів досягнення цього виступає на сьогодні так звана інформаційна прозорість (транспарентність) НБУ перед суспільством, що має гарантуватися системою організаційних противаг, запровадженням державного банківського контролю з боку органів публічної влади.

5. Методи досліджень

Під час виконання роботи застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження:

- аналізу та синтезу – для формування проблеми та визначення цілей, припущень і ризиків щодо вдосконалення емісійної політики банківської системи;
- абстрактно-логічний метод застосовано для визначення структури роботи і схеми побудови дослідження, надання пропозицій щодо вдосконалення емісійної політики банківської політики з метою скорішої трансформації національної економіки до інноваційно-інвестиційної моделі суспільного відтворення;
- використання законів загальної організаційної науки (тектології), одним з яких (закон найменших) визначається, що стійкість рівноваги організаційних форм. Наприклад, таких як управління фінансовою системою країни, обмежується міцністю найслабшої ланки – управлінням банківською системою, що має особливе значення для реалізації інвестиційних проектів в масштабах усієї національної економіки України;
- аналогій та порівняльного співставлення – для визначення характеристик щодо активізації внутрішньої емісії та збільшення можливостей внутрішнього кредиту для суб'єктів господарювання, залучення банківських установ до реалізації програмно-цільового метода з боку органів публічної влади.

6. Результати досліджень

Аналіз забезпеченості грошима української економіки засвідчив втрату достатніх умов поповнення грошей в обігу для задоволення основних господарських процесів суспільства, що мала Україна на етапі становлення своєї державності, подальший провал та занадто повільне її зростання. Відновити колишні позиції щодо нарощення оптимальної кількості та якості грошової маси за усю історію функціонування Національного банку так і не вдалося. Оптимальним для української економіки має бути такий обсяг грошей, котрий зможе забезпечити для держави можливість, перш за все, задіяти увесь ресурсний потенціал України (трудовий, природний, матеріальний тощо). Необхідно забезпечити здійснити структурну модернізацію економіки. Важливим постає питання, реалізації моделі, за якої на постійній основі міг би відбуватися процес відновлення продуктивних сил та виробничих відносин [14].

Під час формування грошово-кредитної політики, Національному банку разом із профільними міністерствами слід проводити оцінку макроекономічних наслідків емісії гривні за різними каналами:

- для рефінансування комерційних банків під зобов'язання виробничих підприємств;

- під облігації держави та інститутів розвитку з метою реалізації державних цільових програм;
- під заміщення інвалютних кредитів;
- під придбання іноземної валюти для прискорення технологічної модернізації виробничих підприємств тощо.

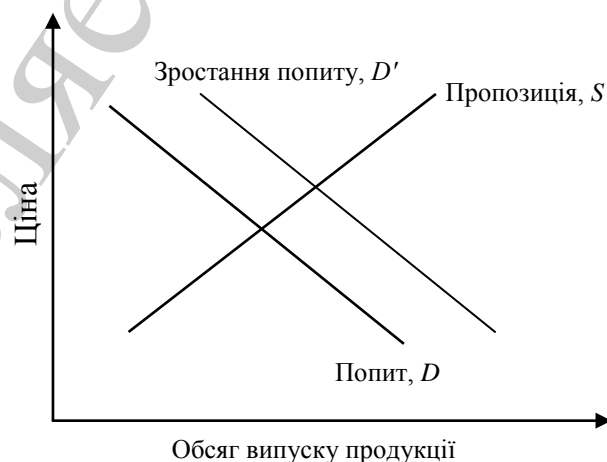
За таких умов, лідерство має отримати безпроцентна форма кредитування з боку державних банків. Приватні банки, скоріш, вимушені будуть змістити свій заробіток в бік отримання плати (комісії) за надані ними послуги (здійснення платежів, обслуговування клієнтських рахунків тощо). А також шляхом кредитування реального сектору економіки на засадах розподілу між позикодавцем та позичальником як майбутнього прибутку, так і ризиків.

Ще одним фактором, що дозволить збільшити надходження інвестицій до реального сектору економіки, слугуватиме запровадження плати банківським установам з боку вкладників за обслуговування їх депозитних рахунків. Тоді кожна людина вирішить для себе, що їй вигідніше, тримати гроші на депозитах, сплачуючи за це певну суму, чи все ж таки краще вкласти їх у підприємницьку справу та в подальшому отримувати прибутки.

За таких умов, має бути сформована зовсім інша за своїм функціональним змістом банківська система України, що буде спрямована на забезпечення необхідного для розвитку економіки рівня інвестування. За такої системи НБУ стає ланцюжком національної державної управлінської системи, реальна влада над котрим повертається від МВФ та корпоративних лобі до Кабінету міністрів України, складеного не із політично заангажованих дилетантів та компрадорів, а справжніх фахівців та державників. Цьому звичайно повинно передувати справжнє відділення олігархічних кланів від управління державою.

Визначимо обсяг емісії грошової маси з боку банківської системи, який би дозволяв зростати економіці та не провокував би при цьому інфляційних процесів. Під інфляцією розуміється зростання цін, спричинене надмірним збільшенням кількості грошей, що обертаються в країні, причому це збільшення набагато перевищує потреби господарчої діяльності [3].

На рис. 1 зображено зростання попиту ($D \rightarrow D'$) після входження « n » суми нових грошей в економічний оборот.

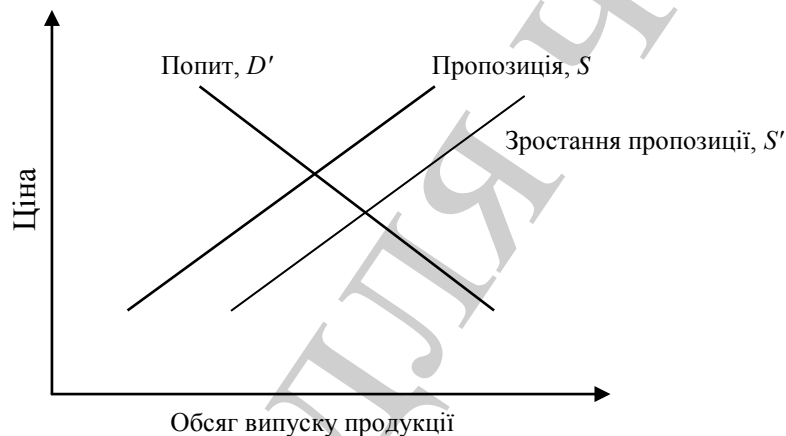
Рис. 1. Зростання попиту ($D \rightarrow D'$)

Зростання попиту відбудеться завдяки перетіканню кредитних коштів, що надавалися для створення того, чи іншого виробничого об'єкту, до кінцевих споживачів шляхом:

- виплат заробітних плат (за виконання певного об'єму роботи);
- отримання прибутку фізичними/юридичними особами (за поставлені ними товари та послуги);
- бюджетного перерозподілу (податкові надходження до бюджетів різних рівнів) тощо.

Таким чином, певна зміна грошової маси (в залежності від обсягів залучення вільних ресурсів, що мобілізовані в межах національної економіки), стимулюватиме економічну діяльність підприємців до продукування більшої кількості товарів та послуг. Підприємці настільки звикли бачити в зростанні грошової виручки від продажу товарів, сигнал до розширення виробництва, що вони можуть продовжувати діяти таким чином навіть тоді, коли це практично вже перестає бути для них вигідним [5].

За таких умов відбудеться зростання пропозиції ($S \rightarrow S'$), яка зрівняється з попитом (D') (рис. 2).

Рис. 2. Зростання пропозиції ($S \rightarrow S'$)

Але на ринку може утворитися ситуація, за якої певний об'єм товарів не буде покритий грошовою масою (з урахуванням швидкості обігу грошей). Тому, наступним слід визначити необхідний об'єм грошей, який повинен знову повернутися в економічний оборот та покрити відповідну пропозицію S'' (1).

$$*M = B + K, \quad (1)$$

де M – необхідний об'єм грошей для покриття пропозиції;

B – прогнозована сукупна вартість ресурсів та виробленої продукції, що будуть спожиті на внутрішньому ринку;

K – кредитні кошти вилучені з обороту (повернуті банківським установам).

* – з урахуванням однакової швидкості обігу грошей.

Таким чином, необхідно прорахувати прогнозовану сукупну вартість ресурсів, що планується спожити в процесі виробництва та виробленої продукції, котра буде спрямована на реалізацію виключно на внутрішньому ринку. Необхідно також врахувати кошти, отримані від реалізації товарів, спрямованих і на експорт. Вони мають, у першу чергу, перекрити імпорт технологій та високотехнологічних засобів виробництва, які поки що не виробляються в межах національної економіки. Об'єм

грошей для покриття пропозиції включає в себе і суму повернутих банківській системі кредитних коштів (які надавалися під інвестиційні проекти).

У разі прискорення або уповільнення грошового обігу формули для прорахунку «М» (необхідний об'єм грошей для покриття пропозиції) будуть наступними:

$$** M' = \frac{B + K}{\Delta III}, \quad (2)$$

$$** M'' = B + KIII, \quad (3)$$

де M' – необхідний об'єм грошей для покриття пропозиції при прискореному грошовому обігу;

M'' – необхідний об'єм грошей для покриття пропозиції при уповільненому грошовому обігу;

ΔIII – частка швидкості грошового обігу (відношення базисної до прогнозованої швидкості грошового обігу);

** – з урахуванням впливу швидкості обертання загального об'єму грошей (що перебуває в обігу) на всю національну економіку, адже при її надмірному прискоренні необхідно зменшити даний об'єм і навпаки.

Знайшовши необхідний об'єм «М», слід провести відповідну емісію грошей з боку банківської системи, що має забезпечити реалізацію українських інвестиційних, що в процесі мультиплікаційного ефекту дозволить заповнити утворений вакуум між пропозицією та попитом.

При цьому, важливим постає питання реформування податкової політики й удосконалення бюджетної політики держави. Кошти, що мають надходити до бюджетів різних рівнів, слід перерозподіляти шляхом збільшення видатків на фундаментальні та прикладні наукові дослідження в контексті потреб розвитку промисловості, збільшення заробітної плати. Це буде слугувати утворенню платоспроможного попиту, який у свою чергу задовольнятиме постійно зростаючу пропозицію, спрямовану на забезпечення населення широким колом товарів і послуг, необхідних для розвитку та постійного відтворення людського потенціалу країни.

Також слід зазначити, що об'єм короткострокового кредитування з боку банківської системи має бути збалансований із довгостроковим, що гарантує зниження ризиків щодо утворення інфляційних процесів (це досягається шляхом підвищення якості бюджетного планування та узгодження грошово-кредитної і бюджетної політики). При цьому, краще мати роботу із зарплатою, купівельна спроможність якої знизилася на кілька відсотків, ніж взагалі її не мати [15].

Для формування банківської системи, що може забезпечити для країни нову емісійну політику, спрямовану на сприяння інвестиційних процесів національної економіки, пропонується наступна система заходів:

– зміна статусу та функціональної ролі Національного банку України (НБУ) із одночасним налагодженням державного контролю за процесами банківського регулювання та нагляду, що передбачає виважену систему противаг;

– утворити та забезпечити суттєвий ресурсний потенціал державних банків розвитку як державного, так і регіонального рівнів за рахунок їх рефінансування Національним банком під інвестиційні проекти, схвалювані урядом відповідно до встановлених пріоритетних напрямків розвитку та здійснюваних державних цільових

програм. Розміщувати такі кредити державні банки розвитку повинні на принципах цільового кредитування конкретних інвестиційних проектів, що передбачають виділення грошей виключно під встановлені ними витрати без перерахування грошей на рахунок позичальника;

- регулювання грошової пропозиції з переважанням рефінансування комерційних банків під заставу кредитних вимог виробничих підприємств, облігацій держави та інститутів розвитку під здійснення державних цільових програм. Для державних банків розвитку мають діяти особливі умови, що відповідають профілю і цілям їх діяльності;

- з метою виключення стимулювання валютних спекуляцій та вивозу капіталу, Національному банку слід припинити прийом іноземних цінних паперів та іноземних активів від банків, що діють в країні в якості забезпечення кредитів;

- розширити список заставного забезпечення НБУ шляхом включення до нього векселів і облігацій платоспроможних підприємств, які працюють за пріоритетними напрямками, інститутів розвитку (державних банків розвитку, інноваційно-інвестиційних фондів, фондів розвитку, державних науково-комерційних корпорацій науково-технічного розвитку тощо), гарантій Кабінету міністрів, регіональних органів державного управління;

- з метою забезпечення стабільних умов кредитування заборонити комерційним банкам переглядати умови кредитних угод в односторонньому порядку;

- встановлення фіксованого обмінного курсу гривні з встановленням заздалегідь оголошених меж коливань курсу гривні, котрих важливо дотримуватися тривалий час;

- державними комерційними банками провести послідовне заміщення позик суб'єктів господарювання в іноземних валютах, що обслуговують розрахунки з вітчизняними контрагентами, гривневими кредитами з наданням відповідного забезпечення з боку НБУ;

- введення у практику додаткових норм банківського нагляду, що сприятимуть запобіганню перетікання емітованих для рефінансування виробничої діяльності та інвестицій грошей на фінансовий і валютний ринок;

- посилити державний нагляд за небанківськими фінансовими організаціями (страхові компанії, кредитні спілки, ломбарди, лізингові фірми, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, фінансові компанії) і особливо за здійсненням ними валютних операцій.

Таким чином, при запропоновані заходи щодо вдосконалення емісійної політики з боку Національного банку (рефінансування) та комерційних банків (кредитування), орієнтованої на цільове фінансування інвестицій в реальний сектор національної економіки має відбутися кардинальна зміна інституційної ролі банківської системи України.

7. SWOT-аналіз результатів дослідження

Strengths. Сильні сторони дослідження полягають у тому, що запропоновані заходи вдосконалення емісійної політики банківської системи:

- дозволять забезпечити формування важливої складової інституційного середовища щодо побудови справедливого суспільства;

- підвищать суверенність держави;

- максимально мобілізують наявний ресурсний потенціал економіки;

– сприятимуть скорішому переходу на новий техніко-економічний уклад, заснований на інноваційно-інвестиційному суспільному відтворенні.

Weaknesses. Проведене дослідження засвідчило, що впровадження запропонованих заходів може зустріти «нерозуміння» з боку діючої владної системи, частки наукової спільноти та громадян України. Це формується під впливом суперечливих ідеологічних штампів з боку сучасної економічної теорії, цінностей суспільства споживання тощо. При цьому відбувається утворення непродуктивних інформаційних «шумів», що відволікають населення на зовсім не потрібні і навіть не корисні для нього теми. Певним чином, можна говорити про важливість активної підготовки суспільства до здійснення запропонованих заходів з боку публічного управління.

Opportunities. Використання результатів дослідження надасть можливість оптимально поєднати ринковий механізм з державними методами регулювання економіки. Це дозволить сприяти відродженню промисловості та високотехнологічному сільському господарству, забезпечити досягнення високого рівня розвитку науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, продуктивних сил; посилити соціальну спрямованість розвитку економіки. Широка підтримка власного сучасного виробництва, що спрямоване на виробництво продукції з високою доданою вартістю, має забезпечити населення гідними робочими місцями та заробітною платою. Зміна цільового призначення банківської системи, націленої на активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, сприятиме більш повній реалізації творчих можливостей, власних талантів щодо чесної та корисної праці кожного громадянина України.

Threats. Одночасно із запровадженням запропонованих заходів треба бути готовими до можливого протистояння з боку тих, хто є бенефіціаром діючих в країні грошово-кредитних відносин та їх найманців. Це в першу чергу транснаціональні фінансові корпорації, низка зацікавлених країн, наднаціональні регулюючі структури, внутрішні олігархічні клани тощо. Ситуація може бути ускладнена можливим воєнним вторгненням, скоєнням терористичних актів, економічним та громадянським саботажем певною частиною населення, зовнішньоекономічними санкціями з боку відповідної частини міжнародної спільноти.

8. Висновки

1. Надано характерні риси діючому в країні підходу щодо здійснення емісійної політики з боку банківської системи України. Обмеженість фінансування призводить до майже відсутності фінансування проектів стратегічного спрямування в країні та регіонах. Як показує практика, більшість витрат є поточними і часто «авральними». Капітальні проекти, якщо і здійснюються, то лише у сфері будівництва або ремонту соціально значущих об'єктів. Більшість проектів або інвестиційних субвенцій, спрямовані на підтримку фізично та морально застарілої базової інфраструктури і «затикання дірок». Майже не йдеться про інвестиційні проекти, спрямовані на перспективу, дійсно розвиткові заходи, які б мали вплив на зрушення у структурі економіки, її продуктивність, трудоемність, структуру зайнятості або доходи від активної економічної діяльності. Доведено необхідність зміни діючої емісійної політики з боку НБУ та комерційних банків, що може надати грошам стимулюючої функції, що стають спонуканням до прояву намірів щодо виробництва та споживання. Реалізація цієї функції дає можливість державі бути економічно суверенною та

забезпечити мобілізацію усіх наявних у неї факторів виробництва заради її довгострокового соціально-економічного розвитку.

2. Визначено напрямки вдосконалення емісійної політики банківської системи, як фактора активізації інвестиційних процесів в Україні. Триєдина взаємодія «держава-банк-суспільство» має забезпечити отримання позитивного синергетичного ефекту в сприянні переходу України до постіндустріального суспільства, виходу її економіки на шлях інноваційного розвитку. Запропоновано ряд заходів щодо вдосконалення підходу насичення економіки грошами з боку банківської під інвестиційні проекти (переобладнання, розширення або створення нових виробничих потужностей). Гроші, емітовані банківською системою, під пильним керівництвом держави мають спрямовуватися на реалізацію інвестиційних проектів народного господарства, де вони матеріалізуються і підкріплюються новоствореною виробленою продукцією.

References

1. Emisiia hroshei // National Bank of Ukraine. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123306
2. Protsentni stavky za aktyvnymy i pasyvnymy operatsiiamy NBU // National Bank of Ukraine. 2018. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/allinfo>
3. Stiglitz J. Joseph Stiglitz Says Standard Economics Is Wrong. Inequality and Unearned Income Kills the Economy // Evonomics. 2016. URL: <http://evonomics.com/joseph-stiglitz-inequality-unearned-income/>
4. Osnovy ekonomichnoi teorii: handbook / ed. by Kozak Yu. H., Shapoval S. S. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 2012. 264 p.
5. Keynes J. M. The General Theory of Employment, Interest, and Money. 2011. URL: <https://cas2.umkc.edu/economics/people/facultypages/kregel/courses/econ645/winter2011/generaltheory.pdf>
6. Kovalenko M. M. Nove traktuvannia sutnosti ta funktsionalnoho skladu hroshei // Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. 2015. No. 1 (48). P. 70–78.
7. Turkey M. Heterogeneity across emerging market central bank reaction functions // Central Bank Review. 2017. Vol. 17, No. 3. P. 111–116. doi:[10.1016/j.cbrev.2017.06.002](https://doi.org/10.1016/j.cbrev.2017.06.002)
8. Pelin O. G. Does the central bank directly respond to output and inflation uncertainties in Turkey? // Central Bank Review. 2016. Vol. 16, No. 2. P. 53–57. doi:[10.1016/j.cbrev.2016.05.001](https://doi.org/10.1016/j.cbrev.2016.05.001)
9. Brinkmeyer H. A new view: Implications of financial innovation for bank lending // Drivers of Bank Lending. 2014. P. 35–43. doi:[10.1007/978-3-658-07175-2_4](https://doi.org/10.1007/978-3-658-07175-2_4)
10. Durham B. Foreign Portfolio Investment, Foreign Bank Lending, and Economic Growth // FRB International Finance Discussion Paper No. 757. 2003. 35 p. doi:[10.2139/ssrn.382063](https://doi.org/10.2139/ssrn.382063)
11. Kozmenko O., Kuzmenko O. Modeling the stability dynamics of Ukrainian banking system // Banks and Bank Systems. 2013. Vol. 8, No. 2. P. 55–62. doi:[10.21511/bbs.8\(2\).2013.01](https://doi.org/10.21511/bbs.8(2).2013.01)
12. Kolupaieva I. V., Gavkalova N. L. Deregulation Of The Ukrainian Economy: Problems and Peculiarities of Further Implementation // Horizons international scientific journal. Series A – Social Sciences and Humanities. 2016. Vol. 20. P. 389–397.

13. Ukraine. IMF Country Report No. 15/69 // International Monetary Fund. 2015. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr1569.pdf>

14. Kovalenko M. M. «Surrency board» chy «absolutni hroshi» – rabstvo chy volia: proceedings // Publichne upravlinnia XX st.: tradytsii ta innovatsii. Kharkiv: KharRI NADU «Mahistr», 2017. P. 378–382.

15. Savchuk N., Grydzhuk D. Modern tendencies of the Ukrainian banking system development // Banks and Bank Systems. 2017. Vol. 12, No. 4. P. 105–113. doi:[10.21511/bbs.12\(4\).2017.10](https://doi.org/10.21511/bbs.12(4).2017.10)

Не являється первинним даним